

НАД 8000 МЕТРА

# МАНАСЛУ



# АТАНАС СКАТОВ

*Дневникът на един веган*



След като за две години успях да изкача всички най-високи върхове на шест континента, за накрая бях оставил първенеца на Северна Америка – в. Денали в Аляска. За да бъде по-безопасно, избрах да се включа в международна експедиция, организирана от местна фирма с голям опит точно на този връх. Два месеца преди да заминем за Аляска фирмата организатор изпрати до всеки от петимата участници електронно писмо, в което ни предлагаше да се представим един на друг. Аз разказах какво правя – за веганството ми, за експеримента ми и че това е последният връх от моя проект да достигна до най-високите точки на планетата. Не очаквах, че всички останали ще се изкажат толкова негативно към мен и диетата ми на хранене. Все още недоумявам защо има хора, които са против моя начин на хранене, живот и експеримент. Всеки има право на избор как да живее и какво да прави с живота си. Или поне си мислех, че е така. Да бъда честен, много повече са хората, които одобряват веганството ми, отколкото тези, които не ме подкрепят. Не ми стана приятно, че другите участници в експедицията реагираха така в емайлите си, но пък и никой не съм застъпвал да приема това, което правя. Или прекалено рано станах веган, или хората се развиват бавно.

В края на месец май 2015 заминах за Аляска. Както винаги, по време на първия ми проект, излетях от Истанбул за Франкфурт, Германия, с втори полет през океана до Сиатъл, САЩ и трети – до Анкоридж в Аляска. Два дни и две нощи минаха в полети и по летищата, но вече бях толкова свикнал, че това не ми правеше никакво впечатление и не ми носеше дискомфорт. Въпреки че бях платил на фирмата организатор 7700 американски долара, никой не дойде да ме посрещне. Трябваше сам да нося 50 килограмовия си багаж, защото поне на това летище в Анкоридж количките за багаж се отключват само с кредитна карта, какво аз няхах, и трябваше докато изляза, за да хвана такси, всичките три багажа – дуфел сак\* 150 литра, голяма раница 100 литра и малка раница 40 литра (общо повече от 50 kg) пренесох сам. И ми идеше още тогава да им тегля една майна и да си тръгна.

---

\* Голям сак за обемист багаж.



Бях си запазил стая в евтин хостел в Анкоридж – резервацията стана само благодарение на сестра ми, чиято карта ползвах за подобни резервации. Бях станал на 38 години, без да съм имал кредитна карта в живота си.

Хостелът беше малък, една гърбена барака с дворче. Цените бяха далеч по-високи от хостелите в Южна Америка, а за сметка на това, тук в Аляска, дори не предлагаха и закуска в цената, както по цял свят. Настаниха ме в една стая за 10 души, която вече беше пълна. Сезонът в Аляска сега започваше и всичко беше пълно. Другите участници от моята експедиция бяха настанени в 5-звезден хотел, като заплащаха допълнително по 300 долара на вечер за стая, но това изобщо не беше по моите възможности. Хостелът ми струваше 20 долара на вечер. В стаята имаше хора от цял свят. Нали имах опит вече, носех си тапи за уши, взех душ и заспах дълбоко. На другия ден срещата с останалите участници и водачите беше в 5-звездния хотел, където бяха настанени. Трябваше отново да хвана такси, за да си занеса всичкия багаж в този хотел, уж да го проверят.

В хотела, още като влезеш, те посрещат препарирани трупове на мечки, лосове, бизони, елени, риби и други едри и дребни животни. Потресаваща картина, за 300 долара на вечер – и да имах парите, нямаше да остана тук да нощувам. В коридора на втория етаж имаше няколко дивана и табуретки и там трябваше да се съберем и проведем срещата. Основният водач се представи, чилиец, живее в САЩ от 15 години и двамата му помощници – едно момче на 25, което за втори път ще изкачва върха, и още едно, на 18, което не се беше качвало в планина през живота си. Клиенти, освен мен, бяха един тексасец – бизнесмен, един англичанин, живеещ в Нова Зеландия, един германец от Бавария и един чех, адвокат. Никой от тях нямаше особена физическа подготовка, а двамата от тях бяха изкачили само Килиманджаро, но всички изпълняваха проекта Seven Summits\*. Гледаха ме злобно, защото ми е последен връх, и само за 24 месеца ги бях изкачил. А за веганството вече писах какво смятаха. Всички ме, освен мен, спяха в този хотел. Водачът започна да разказва като на десетгодишни деца какво трябва да правим и какво не, и продължи с други инструкции като за малоумни.

На тази първа среща всеки трябваше да избере каква храна иска да яде по време на трековете между лагерите за период от 22 дни (за толкова

---

\* Проектът за изкачване на 7-те континентални първенци.



време фирмата е предвидила да изкачим върха), а на закуска и вечеря трябва да ни осигури топла храна. А това, което изберем сега, трябва да си носим ние, заедно с другата екипировка, като допълнително ще ни разпределят цялото количество храна, палатки, газ, инвентар и други неща. Раздадоха ни по една найлонова торба – всеки да си я пълни от едни щайги с храна. Тръгнах аз между щайгите и установих, че за мен няма почти нищо за ядене, освен малко сушени плодове и малко ядки. Всичката храна беше животинска или съдържаше животински продукти. Не можах да се сдържа и се скарах с водача, как може да не са осигурили храна за мен, като тук, в САЩ, е Меката на веган храната за експедиции. Той започна да ме лъже, че ми е приготвил веган храна за лагерите и това е само за между лагерите. Усетих веднага, че нещо тук не е наред. Другите пълнеха торбите с пастърми, салами, сирена, сникерс, сладки десерти с мляко и масло. Идеше ми да си тръгна веднага – защо им бях платил 7700 долара? Като аз отделно си плащам разрешителното за върха – 380 долара, сам си поемам нощувките в Анкоридж и Талкетна, а и храната. Вече съжалявах, че реших да участвам в комерсиална експедиция с водачи с опит по-малък от моя. Оказа се, че главният водач, освен Денали, е изкачвал и два пъти Аконкагуа, а като разбра, че съм бил на Еверест, го заболя главата от злоба и яд и дори ми го каза в очите – че за него е голяма мечта да иде в Хималаите. След тази първа неприятна за мен среща последва проверка на екипировката по стаите – да не притесняват всеки да я вади от стаята си. Моята – в коридора. Помолех германеца да я оставя в неговата стая, поне да не я мъкна пак до моя хостел и утре обратно до тук. Той се съгласи. Водачът нямаше забележки по моята екипировка, не че разбираше кой знае колко.

После ни качиха в едно микробусче и ни забедоха до два магазина за екипировка, където останалите членове да си купят каквото им липсваше. Тук установих, че моите колеги по неволя нямат никаква представа от планина и височинна експедиция. Цените в магазина бяха много високи, уж в САЩ всичко е по-евтино, но тук, в Аляска, деряха кожи, защото има само два магазина. След това седнахме да обядваме в един ресторант за бързо хранене, разбира се, всеки си плащаше каквото си е поръчал. В менюто нямаше абсолютно нищо подходящо за мен. С много усилия успях да ги убедя да извадят от салатата сиренето и взех и едни пържени картофи. След обяда се поразходих малко из Анкоридж – още ми се спеше,



разликата с България беше единайсет часа. Утре сутринта в 7 трябваше да съм отново в баровския хотел и да отпътуваме с микробуса за Талкетна, изходен пункт за излитане със самолет за базовия лагер на Денали.

Вечерта вечерях за втори път от храната, която си бях взел от България, една вкусна веган баница. Втора нощувка в хостела и сутринта пеша отидох до хотела. В 7 часа бях пред хотела и другите започнаха да излизат. Дойде и микробусът с едно ремарке и тръгнахме към Талкетна. Около 160 километра хубав асфалтов път. Бях в Аляска, друга моя сбъдната мечта, макар да започна зле. Седях до прозореца и наблюдавах с интерес всичко. От двете страни на пътя имаше гори и малки къщички. Пресичахме мостове, малки населени места. Имаше голямо движение по пътя в двете посоки. По средата спряхме в един огромен хипермаркет да си купим храна и кой каквото иска. Беше значително по-скъпо, особено плодовете и зеленчуците, цените им бяха все едно си на Луната и ги карат с космически кораб в супера. Доматите бяха около 30 долара килограма, пиперът – около 40 долара, но не беше написана цената за килограм, а за 100 грама. За да не те заболи главата, или просто всички тука бяха мегабогати. За цените на месото и животинските продукти нямам представа какви бяха. Освен вода, друго не си взех, надявах се, както е по план, още днес да сме излетели за базовия лагер и да вечерям на глетчера. Присигнахме в Талкетна, изключително малко туристическо селце, където почти не живеят целогодишно хора, а предимно лятото идват туристи и има летни вили на американци. Първо отидохме в рейнджърската станция да заверим разрешителните за върха. Пуснаха ни едно филмче за 15 минути и още 15 минути инструктаж какво може и какво не може в планината. По принцип трябваше да обясняват и как се ползват химическите тоалетни, но нали сме с водачи – те щели да ни обяснят. От там се разходихме по централната улица, около 400 метра, и отидохме с багажа при самолетчетата за излитане. Разтоварихме и поотделно се претегли всеки багаж, като се записа и колко тежи. Отидохме да попитаме в колко ще излетим, но в момента никой не излиташе, понеже не било хубаво времето на базовия лагер. Там, където теглехме багажа за самолетчетата – една дървена барака – на стъклата на прозорците имаше залепени възможни стикери. И аз залепих моите – на спонсорите ми и моите стикери на веган-експедицията ми. Чакахме повече от три часа в готовност да обует големите трислойни обувки и да се качим в самолета.



Но в 19 часа ни съобщиха, че днес няма да се лети. Да се разотиваме и утре в 8 часа да заповядаме. Фирмата веднага предложи един хотел за по 100 долара на човек. Аз категорично отказах, точно на 50 метра от бараката на самолетчетата имаше хостел. Там нощувката беше 20 долара в стая с още трима. Така останах в хостела, а другите ги откараха в някакъв хотел. Разбрахме се да се срещнем сутринта в 8 часа. Имах останала още малко храна от България и я изядох на вечеря. В стаята ми имаше още един мъж, обикалящ из Аляска.

Когато сутринта в 8 часа отидох при бараката до самолетите, видях, че стикерите на моята експедиция бяха отлепени и изхвърлени. Веднага разбрах, че е работа или на самия водач, или двамата му помощници. В бараката на две нива има по една стая с дървени легла без матраци и завивки и тримата бяха останали да нощуват там. Никой груг, освен тях, не бе нощувал там и само те видяха, че залепвам стикерите си, което е обичайна практика. Не се сдържах и веднага попитах водача защо са ми свалили стикерите. Той се пръвеше на ударен и че не знае за какво става въ-



*Видях планината Денали само от Талкетна до голямата река, юни 2015*



прос. Разбрах, че са настроени против мен и не могат да преживеят факта, че съм от България, изкачвам последен връх, в най-добра форма от всички съм и за капак съм веган. Нещо, което те никога в живота си няма да проумеят. Зачакахме пак да ни повикат да се качим в самолета. На всеки половин час нптахме в администрацията на самолетната компания, която е само на 50 метра от бараката, но все ни казваха, че времето на базовия лагер не е хубаво и самолетчето не може да кацне. Такива страхливи американци, ако бяха руснаци, още вчера да бяхме кацнали. Само руският самолет ИЛ-76 каца на Юниън глетчър на Антарктида с руски екипаж.

На обяд отидохме до селцето, което е на един километър от летището, да хапнем нещо. Фирмата не носеше отговорност за нощувките и прехраната в Талкетна. Седнахме в едно барче, цените бяха страшно високи за мен. Да се нахраниш струва около 30 долара, без да пиеш нещо. След храната се върнахме отново на летището и отново зачакахме. Почти не разговарях с другите, освен по общи технически въпроси. Отново в 19 часа ни съобщиха, че няма да има полет и днес. Дано на третия ден да успеем да излетим. Втора нощувка в хостела. На третия ден в Талкетна отново сутринта в 8 се срещнахме на летището и зачакахме. На няколко пъти уж се оправяше времето и носехме багажа, обувахме обувките – и пак нищо. И третият ден премина в чакане на летището и около него.

Четвърти ден в Талкетна и вече наистина е време да излитаме. Макар че ако е лошо времето в планината, по-добре да си стоим тук, докато се оправи. На четвъртия ден след обед казаха, че ще се излита вече, обухме си височинните обувки и чакахме да се качим в самолета, но все още не беше сигурно на 100%. Докато чакаме, единият помощник-водач, който беше ходил веднъж на Денали, започна да ни разяснява как се ползва кофата за голяма нужда. Аз извадих камерата си и започнах да снимам, за да не пропусна нещо, все пак да го имам и на запис. В този момент той ми заповяда да преустановя снимането и заяви, че ми забранява да го снимам. Аз спрях камерата, но и не останах повече там, а отидох да говоря с главния водач, който не беше с нас в момента. Почувствах се силно засегнат, че съм платил една торба пари за водачи, а нямам право да снимам какво се казва и показва, свързано с експедицията. Нали не му снимам личния живот, а на работното му място, за което аз съм си заплатил. Разказах



на водача какво се е случило и му казах, че искам да говоря и със собственика на фирмата, защото вече станаха много подобни случаи и трябва да се направи забележка на помощник-водача. Вчера, като пренасяхме багажа за самолета, бях помолил този същия да ми помогне с големия дуфел сак, който не е удобен за носене от един човек, а той се направи, че не ме разбира и изчезна. Сигурен съм 100%, че той ми разлепи и скъса стикерите от прозорците и свърши още други недобронамерени към мен неща. Преди два дни, като видях, че на якето ми е изписано Веган Експедиция Денали 2015, заявих, че само съм щял да сменя година на 2016 за следващата ми експедиция тук. Сипеше и разни други дебелашки шеги. Това днес обаче преля чашата и ми писна. Заявих на основния водач, че не искам повече да общувам с този човек и искам да ме свърже със собственика на фирмата по телефона. Обадих се на собственика и му разказах на гълго и широко всичко каквото се беше случило до момента. Разбира се, вече 4 дни чакахме на едно място и това също действа изнервящо.

Собственикът ме увери, че ще говори с водачите и всичко ще е наред. Аз се отделих на една страна и чаках да видя какво ще стане. След половин час при мен дойде основният водач и ми заяви, че за мен експедицията вече е приключила и може да си ходя в България. Помислих в първия момент, че нещо не разбирам. Обаче той повтори ясно, че за мен експедицията е приключила и да напусна. Той бил водачът и вземал решенията. Казах му, че е станало недоразумение и не мога да повярвам какво чуввам. Пак набрах собственика по телефона и той също заяви, че след като съм казал, че няма да говоря с помощник-водача, основният водач е взел решение да ме изгони. Е, този път вече ми идеше да ги изтрепя. Още от самото начало само се чудех как да се заяждат с мен и да ме провокират, нямаше никакъв избор на веган храна, за да си избирам за трековете и куп други неудобства. Започнах да се извинявам на водача, че съм имал предвид, че няма да си говоря с помощника му общи приказки, а само ако има нещо, свързано с експедицията. Но той беше категоричен. В този момент съобщиха да се качваме с багажа в самолета за излитане. Аз също взех моя багаж. Исках да го кача в самолета и да се кача и аз. Стана една патърдия, започнаха да ме гърпат, аз исках да извикам полиция. Всички други американци застанаха на негова страна и ме изкараха едва ли не луд и опасен. Водачът искаше от другите участници да напишат какво се е случило, за да имал доказателства защо ме е изгонил. Как се борех само да



се кача в самолета, но ме изгониха и унижиха. Качиха се в самолета и отлетяха.

За мен това беше най-кошмарният ден в живота ми, откакто се помнех като човек. Взех си багажа и се прибрах в хостела. Нямам гуми да опиша как се чувствах и какво исках да направя. Бях съсипан психически от тази шайка завистници. Веднага направих план – няма да си ходя в България, докато не се кача на върха, или поне да направя опит да поема към него, а не експедицията ми да приключи, преди да е започнала и да не съм достигнал дори планината. Вечерта излязох да се разходя и гледам – чехът пред мен. Взе да се прави, че не ме познава. Самолетът е отишъл до базовия лагер, но не кацнал и ги върнали. Изглежда, избяга от страх да не го набия.

Цяла нощ не можах да заспя. На другия ден реших сам да тръгна към Денали. Сутринта обиколих фирмите да питам за палатка, котлон, газ, храна. Има един магазин и можех да си набавя почти всичко, което трябваше да ми осигури фирмата. Отидох и до рејнджърите – да ми дадат пермита\* за експедицията, защото без него не можех да си купя самолетен билет за ледника. Говорих с един рејнджър и той ми каза, че няма проблем и ще ми дадат разрешителното. Отидох да проверя и как стоят нещата с билетите за самолета. Има три фирми и при подходящи условия те летят всеки ден, като цената е около 550 долара за двете посоки. Върнах се пак в магазина, но нямаха палатки за мен, предлагаха само някакви за четири-пет души. Надявах се да намеря някоя втора ръка или под наем. На следващия ден, като отидох при рејнджърите да ми дадат пермита, този, с когото бях разговарял вчера, се скри и един друг ми каза, че не могат да ми го дадат преди 20 юли, защото тогава изтичали трите месеца откакто съм платил. Значи докато бях с фирмата нямаше такова условие, а сега го измислиха. Единния рејнджър дойде до мен и ми каза, че е по-добре да си тръгвам. Без пермит не мога да замина за планината. Върнах се изключително разочарован в хостела си. Останах още няколко дни с надеждата нещо да се промени и да успея да участвам в експедиция, но без резултат. Десет дни в Талкетна ядох само спагети с царевича от консерва и кетчуп. Само това имаха в малкия супермаркет и само това можех да си позволя. Плодовете и зеленчуците не бяха по джо-

---

\* Разрешително.



ба ми. След като се убедих, че няма как да излетя за ледника, стегнах си багажа и хванах микробуса за Анкоридж, за да се върна в България. Промяната на дата на връщане на билета струваше по-скъпо, отколкото да си взема едностранно връщане до Истанбул. Останах два дни в Анкоридж и се завърнах в България...

## ПОДГОТОВКАТА

След като се прибрах от Аляска в Сливен, се почувствах още по-силно мотивиран да стартирам новия си проект за изкачване на 14-те осемхилядника като веган, което бях запланивал още през 2013 година, когато разбрах, че на планетата има 14 върхове, по-високи от 8000 метра. Започнах всеки ден да тренирам усилено, като карах колело, бягах, правех преходи с тежка раница, дълги преходи, катерене, ходих два пъти на море да плувам, два пъти на Мусала, в Пирин за една седмица и всеки ден правех упражнения за разтягане. Така преминаха юли и август.



*Тренировка над Сливен*